

ÇİN'İ ÜLKE VE KÜLTÜR OLARAK 5-6 YAŞ ÇOCUKLARINA TANITAN EĞİTİM PROGRAMININ ETKİSİNİN DENEYSEL OLARAK İNCELENMESİ

Özgül POLAT UNUTKAN *

ÖZET

Sınırları giderek daralan bir dünyada insan topluluklarının birlikte yaşamalarını gerektiren koşullar nedeniyle karşılıklı anlayış ve uyumun gerçekleşmesi açısından farklı ülkelerin, kültürlerin tanınması ve bilinmesinin önemi giderek artmaktadır. Bunun sağlanabilmesi, farklı kültürlerden gelen insanların birbirlerine karşı anlayış, hoşgörü ve başkalarının farklılıklarını kabul etme temelinde bir toplumsal yapıyı oluşturmalarını gerekli kılmaktadır. Bunun için bir toplumsal yapıyı oluşturan bireylerin eğitilmesi için farklı ülkelerin ve kültürlerinin tanıtılması gereklidir. Bu nedenle okul öncesi dönemden başlayarak çocuklara diğer ülkelerin çeşitli özelliklerinin ve kültürlerinin tanıtıldığı eğitim programlarının hazırlanması önem kazanmaktadır. Bu görüşlerden hareketle, araştırmada Çin'in ülke ve kültür olarak çeşitli nitelikleri ile ele alınıp incelendiği bir kültürler arası öğrenme programının etkililiği deneysel bir çalışma ile test edilmiştir. Çalışmada aynı anaokulunun birbirine paralel iki ayrı sınıfına devam eden, 5-6 yaş çocuklarından oluşan 15 er kişilik bir deney ve bir de kontrol grubundan, deney grubuna, hazırlanan program uygulanmıştır. Bulgular hem öğretmenlerin hem de çocukların kendilerini değerlendirmelerine göre, deney grubu lehine farklılık olduğunu ortaya koymuştur.

Anahtar sözcükler: 5-6 yaş çocukları, kültürler arası öğrenme, Çin.

* Dr., Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Okul Öncesi Öğretmenliği Ana Bilim Dalı

AN EXPERIMENTAL STUDY TESTING THE EFFECTS OF A CURRICULUM INTRODUCING CHINA AS A COUNTRY AND CULTURE TO 5-6 YEARS OF CHILDREN

SUMMARY

The importance of knowing and learning of different countries and their cultures has been gradually increased because of the conditions requiring peoples' living together in a smaller world today. This is especially vital for mutual understanding and coexistence. Because of this idea this research was planned and done as an example of a curriculum aiming to educate children from different cultures side by side as a consequence of multicultural life styles. The study works as an experimental design in which the effects of a curriculum aiming to introduce Chinese Culture to 5-6 years old Turkish pre school children was evaluated. As a result of the experimental research the positive effects of the curriculum which introducing Chinese Culture to Turkish children was statistically found in the experimental group rather than in the control group. These results are significant because it indicates that the curriculum gave positive outcomes. Because of this reason further studies can be done with different ages groups of children and different cultures in the light of this study.

Key words: Children of 5-6 years old, intercultural learning, China.

Sınırları giderek daralan bir dünyada insan topluluklarının birlikte yaşamalarını gerektiren koşullar nedeniyle karşılıklı anlayış, uyumun gerçekleşmesi açısından farklı ülkelerin ve kültürlerinin tanınması ve bilinmesinin önemi giderek artmaktadır. Bunun sağlanabilmesi farklı kültürlerden gelen insanların birbirlerine karşı gösterecekleri anlayış, hoşgörü ve başkalarının farklılıklarını kabul etme temelinde bir toplumsal yapıyı oluşturmalarını gerekli kılmaktadır. Böylesi bir toplumsal yapıyı oluşturan bireylerin yetiştirilmesi için örneğin farklı ülkelerin ve kültürlerinin tanıtılması öne çıkan bir amaç olarak gözükmektedir. Bu amacın önemli bileşenlerinden birisi ayrımcı davranışların ortadan kaldırılmasına yönelik olan genel çabalaradır. Bilindiği gibi (Saunders, 1982), öğretmenlerin çocuklar arasındaki her türlü ayrımcılığa karşı doğrudan çalışmalar yapması gerektiği genelde kabul edilen bir eğitim amacı haline gelmiştir. Türkiye’de bu konuda yapılan sınırlı sayıda çalışmalardan birinde (Unutkan ve Önder, 2006) Hindistan’ı ülke ve kültür olarak tanıtan bir program İstanbul’daki 5-6 yaşındaki okul öncesi dönemi çocuklarına iki hafta süreyle uygulanmış ve kontrol grubuna oranla deney grubu lehine programın içeriğini oluşturan Hindistan ülkesi ve kültürü hakkındaki bilgi yönünden anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır. Başka bir deyişle Hindistan’ ülke ve kültür olarak okul öncesi çocuklarına tanıtan eğitim programı etkili olmuştur. Buradan hareketle Hindistan’ın dışındaki diğer bazı ülkelerin kültürleri ile birlikte tanıtıldığı yeni programların hazırlanıp etkililiğinin sınanmasının anlamlı olacağı düşünülmüştür. Çok farklı ülkelerin gelişen teknoloji ile birbirlerine daha yaklaştığı günümüz dünyasında böylesi araştırmaların yapılmasında yarar vardır.

Bu nedenle okul öncesi dönemden başlayarak çocuklara diğer ülkelerin çeşitli özelliklerinin ve kültürlerinin tanıtıldığı eğitim programlarının hazırlanıp uygulanması ihmal edilmemesi gereken bir konudur. Bu görüşlerden hareketle bu çalışmada Çin ülkesinin çeşitli nitelikler, ve kültürü ile ele alınıp incelendiği bir kültürler arası öğrenme programının etkililiği deneysel bir çalışma ile test edilmiştir. Değerlendirilen programda ele alınan ülke olan Çin kültürüne ait bilgiler; okul öncesine ilişkin zengin etkinliklerle (Drama, Sanat, Türkçe, oyun ve hareket, okuma yazmaya hazırlık, fen ve matematik çalışmaları, müzik ve anne-baba katılımı) ve bilgisayar desteği ile deney grubunda sunulmuştur. Kontrol grubunda ise Çin ülkesi ve kültürü daha geleneksel etkinliklerle sunulmuştur.

AMAÇ

Okul öncesi çocuklarının değişik ülkeleri ve kültürleri tanıyarak kültür bilinci kazanmalarını desteklemek için farklı bir ülke ve kültür olarak Çin hakkında bilgi edinmelerine yönelik bir eğitim programının etkisinin sınanması bu araştırmanın amacını oluşturmaktadır. Bu amaca ilişkin olarak araştırmanın sorusu şudur: Çin'i ülke ve kültür olarak tanıtan programın uygulandığı deney grubunda Çin'le ilgili bilgilerin artışı kontrol grubuna oranla daha fazla mıdır? Bu soruya ilişkin dört denence sınanmıştır.

1. Çocukların kendilerini değerlendirmesi açısından Deney ve kontrol grupları arasında Çinle ilgili bilgiler bakımından ön test sınavında fark yoktur.
2. Çocukların kendilerini değerlendirmesi açısından Çinle ilgili bilgiler konusunda son test sınavında deney grubu lehine fark vardır.
3. Öğretmenin çocukları değerlendirmesi açısından Deney ve kontrol grupları arasında Çinle ilgili bilgiler bakımından ön test sınavında fark yoktur.
4. Öğretmenin çocukları değerlendirmesi açısından Çinle ilgili bilgiler konusunda son test sınavında deney grubu lehine fark vardır.

YÖNTEM

Çalışma deneysel desenli bir araştırma olup deney ve kontrol gruplarından elde edilen verilere uygulanan istatistiklere dayanmaktadır.

Deney ve Kontrol Grupları

Çalışmada İstanbul'da bulunan aynı anaokulunun birbirine paralel iki ayrı sınıfına devam eden, 5-6 yaş çocuklarından oluşan 15 er kişilik bir deney ve bir de kontrol grubu kullanılmıştır. Denekler gruplara tesadüfen atanmışlardır.

Veri Toplama Aracı

Hem deney hem de kontrol grubundaki çocukların söz konusu ülke ile ilgili bilgileri hazırlanan toplam 12 maddelik bir anket yoluyla grup öğretmenleri tarafından ön test ve son test sınavı ile ölçülmüştür. Ön test ve son test değerlendirmesinde ayrıca çocuklara öğretmenler tarafından bilgisayar yardımıyla kendi kendilerini değerlendirdikleri toplam 8 maddelik bir soru listesi uygulanmıştır.

Uygulanan Program

Çalışmaya katılan deney grubundaki çocuklara, özel olarak hazırlanan iki hafta süresince her gün (toplam 10 gün) 2 ya da 3 etkinliğin çocuklara uygulandığı bir program sunulmuştur. Kontrol grubuna ise aynı konu (Çin) yine iki hafta süresince her gün (toplam 10 gün) günde bir etkinlik olarak sadece flaş kartların kullanıldığı Türkçe Dil Etkinlikleri ile daha geleneksel bir yaklaşımla sunulmuştur. Hem deney hem de kontrol grubundaki çocukların söz konusu ülke ile ilgili bilgileri hazırlanan toplam 12 maddelik bir anket yoluyla grup öğretmenleri tarafından ön test ve son test sınavı ile ölçülmüştür. Ön test ve son test değerlendirmesinde ayrıca çocuklara, öğretmenlerinin yardımıyla bilgisayar desteğiyle kendi kendilerini değerlendirdikleri toplam 8 maddelik bir soru listesi uygulanmıştır.

Deney Grubunda Uygulanan Program: Çin'i ülke ve kültür olarak ele alan aşağıdaki etkinlik türleri programın temelini oluşturmuştur. Türkçe Dil Etkinliği sohbet tarzında bilgisayar desteği de alınarak iki hafta süresince her gün düzenli olarak yapılmıştır. Diğer etkinlikler ise sınıfta uygulanan olağan günlük programın içerisine her gün 2 ya da 3 etkinlik olmak üzere dönüşümlü olarak dağıtılmışlardır.

1. Türkçe Dil Etkinliği (10 etkinlik)
2. Drama (3 etkinlik)
3. Oyun (4 etkinlik)
4. Müzik (2 etkinlik)
5. Sanat (10 etkinlik)
6. Fen ve Doğa Çalışmaları (3 etkinlik)
7. Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışması (8 etkinlik)
8. Anne-Baba Katılımı (10 etkinlik)

Kontrol Grubunda Uygulanan Program: Çin ülke ve kültür olarak iki hafta süresince her gün Türkçe Dil Etkinliği çerçevesinde, sohbet tarzında her gün düzenli olarak işlenmiştir. Kontrol grubunda uygulanan program içinde başlıca kullanılan malzeme flaş kartlardır.

Verilerin Çözülmesi

Ön test ve son testten elde edilen veriler SPSS paket programı yardımıyla analiz edilmiştir.

BULGULAR

Deney ve kontrol gruplarına uygulanan ön test ve son test sonuçları, öğretmen rehberliğinde çocukların kendini değerlendirdiği bulgular ve yorumlar aşağıda sunulmuştur.

Çocuk Değerlendirmesi ile ilgili Bulgular:

Araştırmanın ilk iki denencesiyle ilgili bulgular aşağıda sunulmuştur. Söz konusu iki denence şunlardır :

1. Çocukların kendilerini değerlendirme açısından Deney ve kontrol grupları arasında Çinle ilgili bilgiler bakımından ön test sınavında fark yoktur.

2. Çocukların kendilerini değerlendirmesi açısından Çinle ilgili bilgiler konusunda son test sınavında deney grubu lehine bir fark vardır.

Bu denencelere ilişkin bulgulara ait tablolar Tablo 1, Tablo 2, Tablo 3’de sunulmuştur.

**Tablo 1. Deney ve kontrol grupları çocuk değerlendirmesi
ön test ortalama puanları**

Ön test	Grup	N	X	Standart Sapma	Standart Hata
	Deney	15	,0000	,0000	,0000
	Kontrol	15	,0000	,0000	,0000

Tablo 1’de görüldüğü gibi çocukların kendilerini değerlendirmelerine dayanan karşılaştırmada her iki grubun ön test puan ortalamaları arasında hiçbir fark saptanmamıştır. Buna göre deney ve kontrol grupları arasında başlangıçta etkisi araştırılmak istenen programın ilgili olduğu konuda bir fark yoktur. Yani gruplar başlangıçta eşittir.

**Tablo 2. Deney ve kontrol grupları çocuk değerlendirmesi
son test ortalama puanları**

Son test	Grup	N	X	Standart Sapma	Standart Hata
	Deney	15	8,0000	,00000	,00000
	Kontrol	15	1,8661	,91546	,23637

Tablo 2’de görüldüğü gibi son testte çocuk değerlendirmesi temelinde yapılan karşılaştırmada deney grubu lehine fark vardır (Deney grubu X : 8,0000, kontrol grubu X: 1,8661). Söz konusu bu ortalamalara uygulanan t testi sonuçları Tablo 3’de sunulmuştur.

**Tablo 3. Deney ve kontrol grupları çocuk değerlendirmesi
son test t testi sonuçları**

Son test	sd	Standart Hata	t	p
	28	,23636	25,945	,000

Tablo 3’de açıkça görüldüğü gibi deney ve kontrol gruplarındaki çocukların son test değerlendirmeleri arasında deney grubu lehine anlamlı bir farklılık belirlenmiştir (t: 25,945, $P < .001$). Yani, deney grubu kontrol grubuna oranla Çin’le ilgili daha çok bilgiye sahiptir.

Öğretmen Değerlendirmesi ile ilgili Bulgular:

Araştırmanın diğer iki denencesiyle ilgili bulgular aşağıda sunulmuştur. Söz konusu denenceler şunlardır:

3. Öğretmenin çocukları değerlendirmesi açısından Deney ve kontrol grupları arasında Çinle ilgili bilgiler bakımından ön test sınavında fark yoktur.
4. Öğretmenin çocukları değerlendirmesi açısından Çinle ilgili bilgiler konusunda son test sınavında deney grubu lehine fark vardır.

Bu denencelere ilişkin bulgulara ait tablolar aşağıda Tablo 4, Tablo 5, Tablo 6’da sunulmuştur.

**Tablo 4. Deney ve kontrol grupları öğretmen değerlendirme
ön test ortalama puanları**

Ön test	Grup	N	X	Standart Sapma	Standart Hata
	Deney	15	,0000	,0000	,0000
	Kontrol	15	,0000	,0000	,0000

Tablo 4’de görüldüğü gibi öğretmenlerin değerlendirmelerine dayanan karşılaştırmada ön test puan ortalamaları arasında fark saptanmamıştır. Buna göre, deney ve kontrol grupları arasında başlangıçta etkisi araştırılmak istenen programın ilgili olduğu konuda bir fark yoktur. Diğer bir ifadeyle gruplar başlangıçta eşittir.

**Tablo 5. Deney ve kontrol grupları öğretmen değerlendirme
son test ortalama puanları**

Son test	Grup	N	X	Standart Sapma	Standart Hata
	Deney	15	11,8667	,35187	,09085
	Kontrol	15	2,9333	1,03280	,26667

Tablo 5’de görüldüğü gibi son test öğretmen değerlendirme temelinde yapılan karşılaştırmada deney grubu lehine fark vardır (Deney grubu X : 11,8667, kontrol grubu X: 2,9333). Söz konusu bu ortalamalara uygulanan t testi sonuçları aşağıda Tablo 6’da sunulmuştur.

**Tablo 6: Deney ve kontrol grupları öğretmen değerlendirme
son test t testi sonuçları**

Son test	sd	Standart Hata	t	p
	28	,28172	31,709	,000

Tablo 6’da açıkça görüldüğü gibi deney ve kontrol gruplarındaki çocukların son test değerlendirmeleri arasında deney grubu lehine anlamlı bir farklılık belirlenmiştir (t: 31,709, P<.001). Yani, deney grubu kontrol grubuna oranla Çin’le ilgili daha çok bilgiye sahiptir.

TARTIŞMA

Araştırmanın bulguları hem öğretmen hem de çocukların kendilerini değerlendirmelerine göre, program sonrası uygulanan son testde deney grubu lehine farklılık olduğunu ortaya koymuştur. Buna göre, deney grubunda Çin ülkesi ve Çin kültürü ile ilgili bilgileri, geleneksel yöntem yerine dramadan anne-baba katılımına değin çok farklı etkinliklerle alan çocukların kazanımlarında, kontrol grubuna oranla artış saptanmıştır. Bu sonuca göre hazırlanan özel programın başarılı olduğu söylenebilir. Araştırmanın bulguları, Önder ve Unutkan’ın (2006; 2007) daha önce 5-6 yaş çocukları için özel olarak hazırladıkları farklı ülke ve kültürleri tanıtan programların etkililiğinin incelendiği araştırma sonuçlarıyla da tutarlılık göstermektedir. Önder ve Unutkan, Hindistan (2006) ve Türkiye’yi (2007) ülke olarak kültürüyle tanıtan çok boyutlu eğitim programlarının 5-6 yaş çocukları üzerinde olumlu etkileri olduğunu saptamışlardır.

Dünyamızın içinde bulunduğu ortamda farklı ülke ve kültürlerin bilgisine sahip olarak farklılıkları kabul etme ve bu kabul çerçevesinde değişik kültürden insanlarla olumlu ilişkiler geliştirme açısından önemli olan buradaki bulgular konuyla ilgili benzer programların geliştirilerek uygulanması yönünden gerekli gözükmektedir.

Dünya üzerinde yaşayan farklı ülkeleri ve bu ülkelerin kültürlerini, yaşam biçimlerini öğrenirken farklılıklara alışmayı öğrenmesi çocuğun kültürel bilgi yoluyla sosyalleşmesi (Holmes, 1978; Vygotsky, 1978) açısından önem taşıdığı vurgulanmaktadır. Kültürel öğrenme olarak adlandırılabilir böylesi bir öğrenme çabasının amacına ulaşabilmesi için hazırlanan eğitim programının drama gibi yaşayarak yaparak öğrenme yöntemine (Önder, 2003; 2005) aile katılımı gibi ailenin de desteğini almaya dayalı bir yöntem (Oktay ve diğerleri, 2003; Zembat ve Unutkan, 2001) farklı öğretim yöntemleri ve farklı öykü anlatma biçimleri gibi çocukların doğal olarak çok ilgisini çeken bir yöntem (Lynch, 1986; Unutkan, 2006) dayandırılmasında yarar vardır.

Çağın gereklerine uygun nitelikteki bireylerin yetiştirilmesine okul öncesinden başlanmasının önemi de dikkate alındığında bu araştırmanın bulguları anlamlıdır. Kültürler arası öğrenmenin de tıpkı diğer alanlardaki öğrenmeler kadar erken başlamasının yararı bilinmektedir. Özellikle kültürel öğrenme gibi bir konunun okul öncesi dönemden başlamasının yararı gelecek kuşakların karşılıklı hoşgörü ve farklılıkları kabul etme gibi özellikleri kazanmaları açısından önemi büyüktür.

Araştırmanın bulguları özel olarak hazırlanan ve Çin kültürünü tanıtan çok boyutlu programın 5-6 yaş çocuklarının kültürel öğrenmeleri üzerinde olumlu etkileri olduğunu ortaya koymuştur. Başka bir deyişle araştırmaya katılan deney grubundaki çocuklar programın içeriğinde yer alan Çin’le ilgili çeşitli bilgileri kazanmışlardır. Bundan dolayı hazırlanan programın çocuklara Çin ülkesini ve kültürünü tanıtmada konusunda olumlu sonuçlar verdiği ileri sürülebilir. Bu araştırmanın sonuçlarına göre şu önerilerde bulunulabilir :

1. 5-6 Yaş çocuklarına Çin’i bir ülke ve kültür olarak tanıtmada etkili olduğu saptanan bu programa benzer başka ülkeleri konu edinen programlar hazırlanabilir ve çocuklara uygulanabilir. Örneğin; İngiltere, Almanya, Tanzanya vb.
2. Çalışmada deney ve kontrol gruplarındaki çocukların sayısı 15’er çocuk ile sınırlı kalmıştır. Bundan sonra yapılacak çalışmalarda çocuk sayısı daha fazla olabilir.
3. Bu çalışmada hazırlanan programın etkisi 5-6 yaş çocukları için sınırlıdır. Okul öncesi dönemdeki diğer yaş grubundan (4-5 yaş grubu gibi) olan çocuklar için de program uygulanıp etkisi sınırlıdır.
4. Çalışmanın dayandığı sosyo ekonomik düzey orta sosyo ekonomik düzeydir. Daha sonra yapılacak olan çalışmalarda alt ve üst sosyo ekonomik düzeyden çocuklarla da çalışılarak diğer sosyo ekonomik düzeylerdeki etkinliği sınırlıdır.
5. Çalışmada deney ve kontrol grupları arasındaki fark iki haftalık uygulamanın ardından test edilmiştir. Sekiz ya da 12 hafta sonra yapılacak bir izleme çalışması ile öğrenilenlerin kalıcılığının sınırlanması uygun olacaktır.
6. Daha sonra yapılacak olan çalışmalarda programın uygulandığı çocukların cinsiyeti değişkeni de dikkate alınarak değerlendirilebilir.

KAYNAKLAR

- Holmes, J. (1978). 'Sociolinguistic competence in the classroom' in J.C. Richards (ed.), *Understanding Second And Foreign Language Learning*, Newbury House.
- Lynch, J. (1986). *Multicultural Education Principlless And Practice*. London: Routledge.
- Oktay, A., Gürkan, T., Zembat, R. ve Unutkan, Ö.P. (2003). *Ne Yapıyorum? Neden Yapıyorum? Nasıl Yapmalıyım?* İstanbul: Ya-Pa Yayınları.
- Önder, A. (2003). *Okul Öncesi Çocukları İçin Eğitici Drama Uygulamaları*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Önder, A. (2005). *Yaşayarak öğrenme için eğitici drama* (6. Baskı). İstanbul: Epsilon Yayınları.
- Önder, A. ve Unutkan, Ö.P. (2007). Öğretmen Yetiştirmede Çok Kültürlü Eğitim Programı Geliştirme. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi ve Azarbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesi Uluslararası Öğretmen Yetiştirme Politikaları ve Sorunları Sempozyumu'nda (12-14 Mayıs 2007) bildiri olarak sunulmuştur, Azarbaycan.
- Saunders, M. (1982). *Multicultural Teaching: A Guide For The Classroom*. London: McGraw-Hill Book Company (UK) Limited
- Unutkan, Ö.P. (2006). *Etkinliklerle Hikayeler*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Unutkan, Ö.P. ve Önder, A. (2006). Çok Kültürlü Eğitime Bir Örnek: Hindistan'ı 5-6 Yaş Çocuklarına Ülke Ve Kültür Olarak Tanıtan Bir Eğitim Programın Etkililiğinin İncelenmesi. Çanakkale 18 Mart Üniversitesi II.Uluslar Arası Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu'nda (4-6 Mayıs 2006) bildiri olarak sunulmuştur, Çanakkale.
- Vygotsky, L.S. (1978). *Mind in society: The development of higher mental processes*. Cambridge, MA: Harvard University Pres.
- Zembat, R. ve Unutkan, Ö.P. (2001). Okul öncesi dönemde çocuğun sosyalleşmesinde ailenin yeri. İstanbul: Ya-Pa Yayınları.